

передбачено поступове скорочення ставки оподаткування юридичних осіб до 16% в 2014 році, проте на сьогодні вона залишилася на рівні 18%.

У контексті позитивних змін негативною тенденцією характерна система оподаткування страхових компаній. У 2014-2015 роках запроваджено подвійне оподаткування страхової діяльності за ставкою 3% від валових премій та 18% від прибутку страховика. Це безумовно посилює податковий тиск на діяльність страховиків.

Підводячи підсумки проведеного вище дослідження, пропонуємо такі напрямки оптимізації податкового навантаження:

— зменшення податкового навантаження завдяки поступового зниження податкових ставок і розширення баз їх оподаткування та одночасного збільшення кількості платників податків з метою нарощування надходжень до бюджету;

— спрощення системи податкового адміністрування податків;

— забезпечення рівномірності розподілу податкового навантаження між платниками податку залежно від виду діяльності;

— вдосконалення системи податкового контролю з метою запобігання ухилення від сплати податкових платежів;

— забезпечення ефективного державного регулювання та створення належного податкового законодавства.

Отже, першочерговим завданням держави є формування оптимального рівня податкового навантаження, за якого відбудеться збалансування економічних інтересів держави і платника податку, шляхом зменшення податкового навантаження на платника, що сприятиме вивільненню його фінансових ресурсів для розширення виробничої та інвестиційної діяльності, підвищення ділової активності суб'єктів господарювання. Це призведе до збільшення кількості платників податків та зростання обсягів податкових надходжень до бюджету. Крім того, оптимізація податкового навантаження забезпечить зростання матеріального добробуту та платоспроможності населення, їх заощаджень, а відповідно економічне зростання в Україні.

Література:

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>.

2. Червінська О. С. Аналіз податкового навантаження в Україні та шляхи його оптимізації / О. С. Червінська, О. В. Коваль // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – Вип. 24.6. – С. 307-313.

3. Налоговая реформа – 2015: обзор основных изменений [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://anticor.com.ua/articles/23079-nalogovaja_reforma_2015_obzor_osnovnyh_izmntnijnj.

4. Стеблюк Н. Ф. Вплив податкового навантаження на діяльність підприємств / Н. Ф. Стеблюк, А. О. Філін // Молодий вчений. – Частина 1. – 2015. – № 8 (23). – С. 80-86.

Христина Хома

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник к.е.н., доцент Ткачик Ф.П.

МОНІТОРИНГ ЕФЕКТІВ І РИЗИКІВ ПІЛЬГОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Світова практика свідчить, що податкові пільги є одними із найдієвіших та найефективніших стимуляторів економіки, оскільки надання пільг підприємствам провідних галузей економіки може пришвидшити темпи соціально-економічного зростання в країні. Це забезпечується тим, що зменшення податкового навантаження спонукає бізнесменів та інвесторів до певної галузі. Таким чином держава може не лише покращувати та піднімати рівень провідних галузей, а й заповняти ніші нерозвинених або менш розвинених секторів економіки.

Проте, неправильне застосування пільгового оподаткування у проведенні державою своєї фіскальної політики може призвести до виникнення негативних явищ, тим самим

породжуючи ризики у сфері оподаткування у вигляді значних державних втрат бюджету, які у більшості випадків не відшкодовуються навіть з часом. Ризик недоотримання бюджетом коштів збільшує реальні та потенційні загрози національної безпеки в сфері оподаткування. Тому постає об'єктивна необхідність в дослідженні практики функціонування податкових преференцій.

Основним недоліком чинної системи пільгового оподаткування в Україні є те, що більшість податкових пільг надаються на невизначений термін, з необґрунтованим і нецільовим змістом, що призводить до постійних втрат бюджетних надходжень і гальмування економічного зростання, а це у свою чергу, пов'язано з відсутністю дієвої системи контролю за отриманням та використанням пільг суб'єктами господарювання.

Так, відповідно до ст. 30 Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-VI, «податкова пільга – передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав, визначених пунктом цим кодексом» [1].

Податкові преференції – це переваги у сфері оподаткування, які надаються конкретним територіям, певним видам діяльності, фізичним чи юридичним особам для стимулювання господарської активності, соціального захисту, а також з метою легалізації тінювих грошових потоків [2].

Окремі вчені ототожнюють поняття «податкова пільга» і «податкова преференція», інша розмежовують ці два терміни, а дехто стверджує, що саме податкові пільги є засобом реалізації податкових преференцій.

У наукових дослідженнях представлена наступна типологізація податкових преференцій [3]:

— преференції, що функціонують, як конкретні переваги щодо платників податків (безпільгові податкові преференції), до яких належать спрощена система оподаткування, неоподатковуваний мінімум доходів громадян, податкові канікули;

— преференції, які проводяться методом мінімізації обсягу податкового зобов'язання (пільгові податкові преференції), до яких належать зменшення об'єкта оподаткування, зниження ставок податків тощо;

— адміністративно-податкові преференції, які полягають у спрощенні методик розрахунку податків, збільшенні періодичності їх сплати, звільненні від сплати авансових платежів, зниженні витрат на адміністрування тощо.

Амбівалентність податкових пільг проявляється у тому, що вони виступають податковим інструментом державного регулювання економіки, що допомагає вирішувати окремі соціально-економічні питання, та одночасно порушують принцип справедливості і можливості отримання неекономічних конкурентних переваг (нейтральність оподаткування).

Надання значних пільг окремим групам платників зумовлює неможливість зниження податкового навантаження в цілому і сприяє зростанню тінювого сектору економіки, породжуючи бажання платників податків, які не мають пільг, уникнути оподаткування.

Проведений аналіз надання податкових пільг у Тернопільській області засвідчив, що у 2015 році 2084 платниками податків області, у відповідності з діючим законодавством, отримано 2 753 пільг в оподаткуванні по 5 податках і платежах на загальну суму 2 767,43 млн. грн., що склало 86,7% від фактичних надходжень податків та платежів за відповідний період (сплачено в бюджет за 2015 рік 3 192,6 млн. грн.) [4].

У структурі пільг до державного бюджету основну питому вагу займають пільги по ПДВ – 1 558,9 млн. грн. або 57,5% загального обсягу пільг. На другому місці за величиною пільги по акцизному податку з ввезених на митну територію України підакцизних товарів – 602,58 млн. грн. або 22,2% усіх пільг.

Пільги з податку на прибуток підприємств за 2015 рік склали 809, 3 тис. грн. або 0,03% загального обсягу пільг. Така незначна частка зумовлена тим, що протягом останнього року було відмінено ряд пільг по даному податку.

До місцевих бюджетів області у 2015 році платникам надано 55 млн.грн. або 2% всіх пільг, фактичні надходження по платежах до місцевого бюджету, які контролюються фіскальною службою, у 2015 році в 27 рази перевищують суму наданих пільг (сплачено до місцевого бюджету –1 483 млн. грн.) [4].

Однією з причин неефективності застосування податкових пільг є значна кількість нормативно-правових документів, які часто суперечливі та мають різне тлумачення за змістом. Важливим аргументом на користь застосування податкових пільг є стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності. Однак, дієві механізми стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності (інвестиційний податковий кредит, інвестиційна податкова знижка, «вільна амортизація» і т.д.) в Україні практично відсутні.

Таким чином, з метою забезпечення максимального економічного ефекту і прискорення економічного розвитку держави з використанням системи пільгового оподаткування, а також у контексті перспектив євроінтеграції доцільно було б реалізувати наступні заходи:

- інвентаризація податкових пільг;
- запровадження нових підходів до надання податкових пільг у галузі, що визнана пріоритетною;
- визначення вичерпного переліку національних економічних пріоритетів
- розробка науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення чи упорядкування законодавства з регулювання пільгових режимів оподаткування;
- встановлення прозорого механізму контролю виконання умов надання податкових пільг;
- проведення оцінки ефективності надання податкових пільг задля мінімізації ризиків у сфері оподаткування.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI (зі змінами та доповненнями) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Крисоватий А. І. Новітня парадигма преференційного оподаткування [текст]: монографія / А. І. Крисоватий, Г. В. Василевська. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 260 с.
3. Сімонова О.В. Податкові пільги як один із засобів державного регулювання економіки О.В. Сімонова//Збірник матеріалів науково-практичних заходів Науково-дослідного інституту фінансового права. – К.: Алерта, 2013. – С. 116-118.
4. Довідка про основні показники роботи ГУ ДФС у Тернопільській області у 2015 році

Василь Чавага

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: к.е.н., доцент Василевська Г.В.

МИТНА СТАТИСТИКА В СИСТЕМІ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Україна знаходиться в стані невизначеності, економіка переорієнтовується на європейський ринок, наші товари стають конкурентоспроможними на світовому ринку, митні органи відіграють все більшу роль в підвищенні іміджу країни на світовій арені.

В сучасних геополітичних та економічних умовах для України важливою постає проблема якісного наповнення бюджету за рахунок митних платежів та зборів. Система статистичних даних в митному департаменті Державної фіскальної служби України виконує роль інформатора про переміщення товарів через митний кордон і є регулятором зовнішньоекономічної діяльності [3, 381].

Митна статистика –це консолідована об'єктивна та достовірна інформація облікуваних про товари, що переміщуються через митний кордон України. Такі дані формуються з документів та свідчень, котрі надаються учасниками зовнішньоекономічної діяльності